

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Kybergrooming

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: doktorské studium

Autor: Mgr. et Mgr. Kateřina Lukášová

2012

V. ročník SVOČ

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do V. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK.

V Praze dne .....

.....

Mgr. Kateřina Lukášová

Obsah

Slovo úvodem	4
Východiska.....	5
Co je to KG	5
Jak takový KG vypadá	6
„Lehčí“ forma KG.....	8
Zákeřnost KG.....	9
Konkrétní příběh	11
Profil pachatele a oběti.....	12
Pachatel	12
Oběť	13
Právní kvalifikace KG.....	15
Prevence	18
Shrnutí.....	20
Slovo závěrem.....	22
Bibliografie	23

Slovo úvodem

V posledních desetiletích došlo k výrazným změnám ve společnosti v souvislosti s rychlým rozvojem informačních a telekomunikačních technologií,¹ zejm. pak v posledních letech tento rozvoj urychlilo postupné zpřístupnění moderních technologií pro většinu obyvatel moderní společnosti jejich zlevněním. Ke světu ICT neodmyslitelně patří kyberprostor, jakožto určitá forma virtuálního světa, který je však reálný ve svých důsledcích. Zahrnuje především svět internetu a mobilních technologií, ale nejen je.²

Ovšem jak se bohužel stává spíše pravidlem, rozvoj technologií pádí daleko před odpovídajícím rozvojem bezpečnostních a preventivních opatření zaměřených na zabránění nebo alespoň omezení nežádoucích rizik a možných negativních dopadů. Kyberprostor, neodmyslitelná součást světa ICT, nabízí široké možnosti využití, ale zároveň také skýtá prostor pro závadné jednání, kterým může být např. kybergrooming,³ který je předmětem této práce a lze jej nejstručněji a nejjednodušeji charakterizovat jako psychickou manipulaci oběti prostřednictvím ICT s cílem sexuálně ji využít.

Zranitelní jsou vůči takovému jednání zejm. mladí lidé, děti a dospívající. Jejich generace není příliš poučena ohledně rizik spojených s internetem, neboť rodiče je sami neznají.⁴ Navíc tyto osoby již od útlého věku vyrůstají v prostředí moderních ICT, a kyberprostor je tak pro ně stejně přirozený jako reálný svět. Zároveň jsou stejně jako předchozí generace v období dospívání otevření, důvěřiví a neopatrní, přičemž případná varování před riziky berou jako zveličené obavy dospělých. Mohou se tak snadno stát obětí, pakliže se někdo rozhodne jejich důvěřivosti zneužít.

---

¹ Dále jen „ICT“.

² Kyberprostor zahrnuje veškerý virtuální prostor, tedy i svět mobilních telefonů a obecně i všech zařízení pracujících ve spojení s internetem, resp. v prostoru sítí. Z kyberprostoru by proto neměla být vynechávána např. problematika webových kamer, bezdrátových tiskáren aj. obdobných zařízení, bezpečnostních alarmů atp. Spolu s rozvojem ICT se stále rozšiřuje oblast jejich použití, vč. např. dálkového ovládní rodinného domu, přesunování agendy veřejné správy na internet, virtuálních konferencí, zdravotnických úkonů prováděných na dálku atp.

³ Dále jen „KG“.

⁴ Varují proto své ratolesti např. před povídáním si s cizími lidmi, ale už je nemusí napadnout varovat před komunikací s neznámou osobou na internetu.

Východiska

KG je relativně novým jevem, a není proto dosud zmapován tak, jak by odpovídalo jeho závažnosti. Ve statistických datech je možné se opřít např. o poznatky Českého statistického úřadu co do dostupnosti internetu v ČR⁵ nebo celoevropského průzkumu EU Kids Online co do používání internetu dětmi.⁶

Při sběru poznatků a materiálů pro tuto práci vycházím dále převážně ze zdrojů dostupných právě na internetu.⁷ Ty jsou doplněny informacemi získanými při mnoha osobních rozhovorech s pedagogickými a sociálními pracovníky, kteří se zúčastnili některého ze seminářů k tématům rizik spojených s internetem pořádaných Národním centrem bezpečnějšího internetu. Nelze opomenout ani informace zaznívší na konferencích Cyberspace 2011 pořádané Masarykovou univerzitou v Brně a Praha bezpečně online – podněty pro praxi pořádané Hlavním městem Praha ve spolupráci s Národním centrem bezpečnějšího internetu. Cenným zdrojem poznatků mi byly také konzultace s kolegou Mgr. Rostislavem Pacákem, psychoterapeutem se specializací na výchovně vzdělávací problémy dětí a mládeže, a pochopitelně vlastní úvahy.

Text se věnuje nejprve KG vůbec, tedy tomu, co to vlastně je a jak obvykle probíhá, včetně uvedení i „lehčí“ formy KG. Navazuje shrnutím rizik, nebo spíše dopadů KG na oběti. Pro názornější představu KG v praxi následuje stručná zmínka o konkrétní kauze, svého času mediálně známé. Další část je věnována specifikům pachatelů a obětí a pokračuje nezbytná možná trestněprávní kvalifikace jednání v rámci KG. Pro doplnění celého obrázku nesmí chybět alespoň několik slov k preventivnímu působení a závěrečné shrnutí.

Co je to KG

Výraz „groom“ v překladu z anglického jazyka znamená mj. např. čistit nebo hřebelcovat,

---

⁵ Viz např. Český statistický úřad: Česká republika v číslech 2011 [online]. 2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1409-11>.

⁶ Viz The London School of Economics and Political Science: EU Kids Online [online]. © 2011 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/Home.aspx>. Dále pak EU Kids Online: Final Report: Opportunities and Risks for Children. London: LSE, 2009. ISBN 978-0-85328-355-3.

⁷ Konec konců bez internetu by nejspíš nebyl ani KG.

v dalším významu pak upravit se, připravit se, dát se do pořádku.⁸ KG proto odkazuje na takové jednání, kterým se jedinec vylepšuje, zkrášluje, činí se přitažlivějším. Činí-li tak v kyberprostoru, můžeme jeho jednání nazvat KG. Ovšem výraz KG se postupně ustaluje jako vyjádření nejen určité formy zkrášlování, nýbrž skrývá se pod ním celá řada specifických kroků vedených jednotným záměrem – zneužitím oběti.

Protože se jedná o poměrně nový pojem, jeho obsah se sice ustaluje, ale není zdaleka usazen. Můžeme se proto setkat v zásadě se dvojím pojetím KG, s jeho lehčí a naopak závažnější variantou. Předmětem této práce je ta závažnější, nicméně lehčí variantu považuji za vhodné uvést alespoň ve stručnosti pro celkové doplnění.⁹

Nejjednodušeji lze KG definovat jako snahu prostřednictvím ICT (zpravidla pod falešnou identitou) zaujmout vyhlédnutou osobu, získat co nejvíce jejích osobních údajů a materiálů a s jejich pomocí ji přimět k osobnímu setkání, obvykle za účelem sexuálního uspokojení KGR.¹⁰ Podrobnější popis lze nalézt dále.

Jak takový KG vypadá

Následující část popisuje typický průběh kybergroomingu. KGR pod falešnou identitou brouzdá internetovými seznamkami, chaty, dětskými weby a na sociálních sítích. Zde kontaktuje množství osob, zejm. těch, které samy explicitně vyhledávají přítele, resp. kamaráda či kamarádku. Takové osoby jsou snáze manipulovatelné, resp. snáze sklouznou do fáze manipulovatelnosti. Počty takto oslovených osob mohou jít až do desítek.

Je-li vyhlédnutá osoba ochotna komunikovat, KGR s ní nadále udržuje a prohlubuje kontakt. Nejprve pro sebe nenápadně získává praktické informace, jako zda a kdy má daná osoba přístup k počítači o samotě, jaké jsou její rodinné poměry atp.¹¹

Spolu s těmito informacemi se snaží KGR zároveň vylákat z vyhlédnuté osoby co nejvíce

---

⁸ Odvozeno od původního hřebelcování koní. Viz HAIS, Karel a Břetislav HODEK. Velký anglicko-český slovník: English-Czech dictionary. 1. vyd. Praha: Leda, 1997, 2 s. ISBN 80-200-0632-X. Heslo „groom“, str. 980.

⁹ Proto kde nadále hovořím o KG bez dalšího, mám na mysli závažnější variantu.

¹⁰ Dále jen „KGR“.

¹¹ zejm. zjišťuje, do jaké míry někdo monitoruje aktivity vybrané osoby na počítači, ať už jsou to rodiče nebo třeba starší sourozenec či kamarádka.

intimních informací, osvědčenou taktikou je v tomto směru prozrazení nějakého svého vlastního jakoby tajemství, po jehož sdělení se cítí vyhlédnutá osoba natolik zavázána, že na oplátku se svěřá s vlastním tajemstvím, tentokrát už skutečným.

Jak pokračuje vzájemná komunikace, vyhlédnutá oběť důvěřuje KGR stále víc a více. Důvěra je podpořena i ochotou KGR být pro vyhlédnutou osobu vždy k dispozici, třeba k vyslechnutí jejího trápení, pocitů, myšlenek. KGR se také obvykle orientuje v zájmech své cílové skupiny a vystupuje jako stejně orientovaný jedinec,¹² což umocňuje vzrůstající pocit vyhlédnuté osoby, že v KGR našla svou spřízněnou duši, která jí rozumí. Nutno dodat, že v tomto ohledu má KGR mnohdy snadný přístup k mnoha osobním informacím a údajům, které lze o vyhlédnuté osobě vyhledat bez větších obtíží na internetu.¹³

V průběhu udržované komunikace (trvajících i měsíce) se snaží KGR vyhlédnutou osobu izolovat od jejího okolí, zejm. rodičů. Na jedné straně si tím zajišťuje, aby nebyl odhalen (resp. aby nezačal být podezírán z něčeho nekalého a jeho vyhlédnutá osoba snad nezačala být v důsledku varování ostražitější), na straně druhé tím opět upevňuje důvěru vyhlédnuté osoby, pro kterou se stává jejich komunikace tajemstvím skrytým i před jejími nejbližšími jako něco výjimečného. Vyhlédnutá osoba nabývá postupně pocit, že je to pouze KGR na druhé straně (resp. jeho falešná identita), před kým nemá žádné tajemství a komu může věřit, na rozdíl od okolí včetně nejbližší rodiny, které jí zdaleka tak nerozumí.

Dříve či později se komunikace s KGR stočí k sexuální tematice. Může zůstat u kybersexu v textové podobě, avšak KGR mnohdy požaduje intimní fotografie vyhlédnuté osoby,¹⁴ případně nabízí na oplátku své.¹⁵ Vzhledem k již alespoň částečně vybudované důvěře ze strany vyhlédnuté osoby může tato snadno podlehnout a fotografie mu poskytnout.¹⁶

V případě, že vyhlédnutá osoba na sexuálně laděnou komunikaci nechce přistoupit (nebo nechce poskytnout sexuálně laděné materiály), KGR ji pobízí drobnými úplatky, nejčastěji ve

---

¹² Např. se hlásí ke stejnému hudebnímu žánru, má na oko podobné koníčky atd.

¹³ Nezáleží na tom, zda se jedná o nedostatečně zabezpečený profil na sociální síti, nebo třeba o členství v zájmové skupině, která zveřejňuje seznam svých členů i s fotografiemi na internetu atp.

¹⁴ Eventuálně požaduje např. striptýz před webkamerou atp.

¹⁵ Odpovídající jeho předstírané identitě. Není vyloučeno, že KGR v průběhu dlouhodobé komunikace svou skutečnou identitu částečně odhalí – např. se „přizná“ ke svému skutečnému věku.

¹⁶ Resp. poskytnout mu to, o co žádá, ať už se jedná o fotografie zaslané přes počítač nebo prostřednictvím MMS, svléknutí se před webkamerou aj.

formě zaslání kreditu do mobilního telefonu, ovšem může se jednat i o jiné drobnosti.¹⁷

Jakmile dojde náš KGR k závěru, že je vyhlédnutá osoba na něm již dostatečně psychicky závislá, přistoupí k výzvě k osobnímu setkání. Odmítá-li nebo váhá-li vyhlédnutá osoba, začne naléhat. Nejprve jen psychickým nátlakem, kdy hrozí např. skončením vzájemného vztahu, neboť virtuální komunikace mu již nestačí a raději vše ukončí, než by se dál trápil. Už tato představa sama o sobě může být pro oběť natolik děsivá,¹⁸ že odhodí zábrany i ostražitost a s osobním setkáním souhlasí. Pakliže nikoliv, KGR již pravděpodobně nastřádá množství materiálů, kterými může vyhlédnutou osobu ke schůzce tlačit: např. vyhrožuje zveřejněním jejích lechtivých fotografií v okolí jejího bydliště nebo vyzrazením intimních detailů z života oběti jejím rodičům atp.

Pokud oběť se schůzkou nakonec souhlasí, dojde na s největší pravděpodobností k sexuálnímu využití, od sexuálního nátlaku po znásilnění.¹⁹ Není zdaleka výjimkou ani výroba pornografie, zejm. dětské, a může dojít např. i na obchodování s lidmi.

„Lehčí“ forma KG

Jak jsem již naznačila, přístup médií se při pojetí KG v různé míře odlišuje. Kromě rozdílného zakončení (se sexuálním nebo teroristickým podtextem) se lze setkat často s popisem následujícího jednání.

KGR navštíví internetovou seznamku, chat či obdobné místo, kde vystupuje třeba i přímo pod vlastní identitou (ovšem s omezením na skutečné křestní jméno a věk). Zde naváže komunikaci s některou z přítomných osob a záhy stočí hovor explicitně k sexuální tematice.²⁰ Nepřistoupí-li na to vyhlédnutá osoba, přesune KGR svou pozornost na někoho jiného.

I v těchto případech obvykle dochází k zasílání sexuálně laděných fotografií vyhlédnutou osobou, ovšem tato tak činí s očekáváním náležité platby, nebo přímo na základě již

---

¹⁷ Např. zaplacení herního času pro konkrétní počítačovou hru, počítačová hra, nový mobil atp.

¹⁸ Připomínám, že jsme již ve fázi, kdy je vyhlédnutá osoba na KGR de facto psychicky závislá.

¹⁹ Kromě sexuálního využití se lze v médiích setkat při popisu KG s přinucením ke spáchání teroristického útoku, ovšem v podmínkách ČR prozatím zůstává u sexuálního podtextu.

²⁰ Např. požaduje podrobný popis spodního prádla vyhlédnuté osoby a udílí jí pokyny k masturbaci.

provedené platby.²¹ nejčastěji to bývají dospívající dívky, pro které je tato „hra“ lákavá jakožto jednoduchá forma přivýdělku, neboť si neuvědomují závadnost svého chování ani rizika s tím spojená.

I tato forma KG může mít závažné dopady na vyhlédnutou osobu,²² ovšem nikoliv tak závažné jako je tomu u formy výše podrobněji popsané. Předně obvykle nedochází k osobnímu kontaktu mezi KGR a vyhlédnutou osobou, a tedy k jejímu přímému fyzickému ohrožení. Dále KGR nezastírá svou motivaci, nemanipuluje svou obětí,²³ nepracuje měsíce na její izolaci od okolí a budování důvěry, kterou následně zničí při osobním setkání. Jeho jednání proto nemá zdaleka tak závažný dopad na psychiku oběti.

Pokud se v textu hovoří o KG bez dalšího, míní se tím jeho závažnější varianta popsaná výše. Kde se odkazuje na lehčí formu KG, je tím míněna jeho podoba popsaná v této podkapitole.

Zákeřnost KG

Zákeřnost KG se odvíjí od jeho formy²⁴ a stadia průběhu. Již od samého počátku KGR manipuluje psychiku oběti a začíná pracovat na její závislosti na něm. Čím je v tomto směru úspěšnější, tím bolestnější je pro oběť přestat s ním komunikovat, ať už tak učiní dobrovolně (např. na základě varování kamarádky) nebo na základě vnějšího tlaku.²⁵ Často se jedná o náctileté, jimž je vlastní nerozlišování nebo jen omezené rozlišování mezi reálnou a virtuální komunikací a vztahy – proto má i vztah navázaný pouze ve virtuálním prostředí v jejich očích stejnou hodnotu jako vztah v reálném světě. S pokračujícím kontaktem mezi KGR a jeho obětí se proto zvyšuje riziko a závažnost psychické újmy oběti způsobené ukončením tohoto vztahu. Podobně trpí oběť také vzrůstající izolací od přátel a zejm. nejbližší rodiny, kdy může dojít i ke značnému odcizení.

---

²¹ Opět např. formou kreditu do mobilu.

²² Zejm. v jejím mravním vývoji, v sebezpojetí vlastní sexuality a v komercializaci vlastního těla, nemluvě o deformování žebříčku společenských hodnot co do morálky a mravnosti jednání.

²³ Manipulací míním jednání, kdy manipulovaná osoba jedná v souladu s vůlí manipulátora a pod jeho vlivem, aniž by si toho byla sama vědoma, resp. jedná v iluzi vlastního neovlivněného rozhodování.

²⁴ Ke KG a jeho lehčí formě viz nahoře.

²⁵ Např. když se rodiče dozví o počínání své ratolesti a zamezí dalšímu kontaktu.

Pakliže oběť ani KGR od komunikace neupustí, dojde zpravidla na zasílání citlivých, ba až pornografických materiálů. Oběť tak činí mnohdy bez jakýchkoliv obav z možných rizik. Jednak již KGR v této fázi obvykle důvěřuje a nepředpokládá jakýkoliv jeho úmysl materiál zneužít, jednak si dovede jen těžko představit, jak by mohly být v její neprospěch zneužity např. fotografie zobrazující oběť jako svůdnou žínku. Pornografické materiály případně zaslané KGR oběti spolu se sexuálně laděnou komunikací pak mohou značně pokřivit pohled oběti na sexualitu a ohrozit tak její zdravý vývoj v období dospívání.²⁶

Jakmile začne KGR naléhat na uskutečnění osobní schůzky, záleží na jeho „vynalézavosti“ a vytrvalosti odmítání oběti. Někdy stačí KGR hrozit ukončením vztahu, jindy přistoupí k hrozbám zveřejnění poskytnutých materiálů nebo tajemství oběti, hrozí informováním rodičů nebo třeba šířením pomluv o homosexualitě oběti. V takových případech se oběť dostává do nezáviděníhodné pozice, kdy na jednu stranu pociťuje hrůzu např. z prozrazení jejího tajemství KGR a na druhou stranu jej stále nechce ztratit. Ať už převládne ten či onen pocit, výsledkem může být osobní setkání.

Pokud k němu dojde, oběť s největší pravděpodobností utrpí psychická a mnohdy i fyzická zranění v závislosti na jednání KGR – od výroby pornografie přes sexuální nátlak a pohlavní zneužití po znásilnění a obchodování s lidmi.²⁷

Ovšem bez důsledků není ani lehčí forma KG, kde nedochází k dlouhodobé manipulaci a osobnímu kontaktu. I v těchto případech oběti podceňují možná rizika, sexuálně laděnou komunikace ve spojení se zasíláním lechtivých fotografií nahlíží jako snadnou²⁸ formu přivýdělnku. Platí o nich do jisté míry totéž jako u obětí KG popsaných výše – hrozí jim pokřivení pojetí vlastní sexuality a náhledu na sexuálně „normální“ chování a nepřipouští si možnost zneužití nebo pozdějšího nežádoucího výskytu jejich fotografií.²⁹

---

²⁶ Např. může vést oběť k představě promiskuity jako normy nebo k zálibě v různých formách sexuálních úchylek.

²⁷ Domnívám se, že není nutné blíže rozepisovat známé dopady těchto jednání na oběť.

²⁸ A mnohdy i obvyklou, v závislosti na normě v jejich vrstevnické nebo referenční skupině.

²⁹ Kromě hrozeb v daném časovém období (např. zveřejnění fotografií ve škole) se mohou fotografie nevhodně objevit i po letech např. ve chvíli, kdy daná osoba kandiduje na politický post, obhájuje svůj vysoký morální kredit ve výběrovém řízení na žádanou pracovní pozici atp.

Konkrétní příběh

K dokladu a názornější představě KG v českých podmínkách může dobře posloužit kauza Pavla Hovorky,³⁰ odehrávající se zhruba v letech 2005 – 2009. Stručně popsáno, P. H. vyhledával děti na různých internetových seznamkách a navazoval s nimi touto formou přátelství, přičemž se zaměřoval zejm. na chlapce z dětských domovů. S dětmi si povídal na chatu a později i telefonoval, průběžně od nich vylákal za drobné úplatky jejich fotografie. Po čase pozval svou oběť k sobě do práce, vrátnice tiskáren, kde byl P. H. zaměstnán a zároveň ubytován. Pokud chlapci odmítali, hrozil jim zveřejněním jejich fotografií a informací o jejich homosexualitě.

P. H. ovšem nezůstával pouze u vyhledávání v internetových seznamkách, uspořádal např. soutěž „Dítě VIP“, kdy výherce mohl za odměnu strávit několik dní v Praze, pochopitelně nakonec ve vrátnici u P. H. Oklamáni byli i ti pedagogičtí pracovníci z dětských domovů, kteří se pokusili prověřit důvěryhodnost P. H. prostřednictvím internetu, neboť P. H. o sobě uváděl na různých webových stránkách fiktivní pozitivní ohlasy z jiných dětských domovů.³¹

Na vrátnici s P. H. následně chlapci setrvali několik dní, v průběhu kterých byli různě sexuálně zneužíváni.

Obžalován byl P. H. ze zvlášť závažného zločinu znásilnění, zločinu pohlavního zneužití a dále přečinů vydírání, ohrožování výchovy dítěte a svádění k pohlavnímu styku zahrnujících celkem 20 chlapců. Soud mu v prvním stupni uložil trest odnětí svobody v délce 8 let a sexuologickou léčbu, nicméně odvolací soud tento rozsudek později zmínil na 6,5 let odnětí svobody a sexuologickou léčbu, neboť neměl za prokázané, že P. H. spáchal zvlášť závažný zločin znásilnění. K pohlavnímu styku provedenému způsobem srovnatelným se souloží nepochybně došlo, avšak nikoliv násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy.

Může se na první pohled zdát nepravděpodobné, že chlapci by na požadované sexuální služby přistoupili dobrovolně, avšak při hlubší úvaze je třeba vzít v potaz, že se jednalo právě o děti z dětských domovů, a tedy s největší pravděpodobností citově a emočně deprivované. Právě

---

³⁰ Informace zde podané jsou získané vesměs z médií, ke konkrétním zdrojům viz bibliografie.

³¹ Vystupoval sice pod svým skutečným jménem a věkem (36 let), nicméně jako podnikatel snažil se ulehčit úděl dětem z dětských domovů prostřednictvím sponzorských darů namísto pracovníka ostražky.

ty pak snáze přilnou k laskavému KGR, snad i do té míry, že jsou ochotni přistoupit dobrovolně na sexuální praktiky.

Profil pachatele a oběti

Při bližším pohledu na KG lze vysledovat souhrn určitých typických specifíků vlastních pachatelů i obětí. Není sice pravděpodobné, že by někdo vykazoval všechny tyto znaky, nicméně obvykle jsou ve větší či menší míře přítomny alespoň některé z nich.

Pachatel

U pachatele nemusí být na první pohled zřejmá žádná povahová vlastnost či jiná okolnost, která by na něj ukazovala jako na potenciálního KGR.³² Spíše se jedná o ty vlastnosti, které mu do jisté míry vůbec umožňují KG.

Předně se jedná pochopitelně o alespoň základní uživatelskou znalost ICT, a především zdatnost v používání konkrétních komunikačních aj. kanálů – na jedné straně KGR zná možnosti komunikace a s tím spojených nabízených služeb, jako jsou seznamky, chaty, sociální sítě. zejm. v oblasti sociálních sítí lze očekávat jeho zvýšené schopnosti co do vyhledávání informací, fotografií atp. Na straně druhé zná možnosti a zájmy cílové skupiny, na kterou je orientovaný – např. je schopen zajistit osobě na druhé straně kredit do mobilního telefonu, ví, jakým způsobem zakoupit pro jiného herní čas v oblíbené hře nebo třeba jakým způsobem poslat avatarovi³³ vybrané osoby finanční platidlo použitelné v konkrétní hře.

Znalost ICT zpravidla doplňuje znalost zájmů i materiálních hodnot cílové skupiny obecně. KGR obvykle ví, jaké sociální či psychické problémy často trápí osoby v cílové skupině (např. zhoršení vztahu s rodiči v období puberty, problémy spojené se šikanou ve škole atp.), stejně tak jako co je právě „in“ (např. po jakém mobilním telefonu většinou touží osoby cílové skupiny).

Kromě těchto znalostí bývá KGR inteligentní, cílevědomý a trpělivý – díky tomu je schopen

---

³² Např. specifická životní dráha.

³³ Tj. virtuální postavě v počítačové hře ovládané konkrétním uživatelem.

udržovat komunikaci i po mnoho měsíců a s více osobami současně.

Co se týče emocionální charakteristiky, je zpravidla chladnokrevný a pro citové utrpení oběti spojené s KG nemá žádné pochopení, nepřipouští si špatnost svého jednání. Směrem k oběti vystupuje sice nanejvýš empaticky, ale jen z toho důvodu, že „empatie“³⁴ znamená nejjednodušší cestu k důvěře a nitru oběti.

Výjimkou nejsou pedofilní kybergroomeři, ovšem nelze říci, že by snad tvořili většinu.³⁵ Spíše lze o nich říci, co o většině pachatelů mravnostní kriminality – jejich primární sexuální orientace směřuje k dospělým jedincům (resp. jedincům obdobného věku), avšak v důsledku nenaplnění jejich sexuálních potřeb³⁶ se obrací na zástupný, snazší cíl - děti. Přesto bude mnohdy na místě uložit pachateli ochranné opatření, zejm. v podobě uložení ochranného léčení sexuologického.

Obět'

Podobně jako o KGR, i o jejich obětech lze říci určitá obecná specifika. Předně se jedná nejčastěji o děti ve věku 9 – 17 let. Zpravidla jde o jedince zdatné v používání ICT, ovšem to lze již říci o drtivé většině osob vyspělé společnosti narozených v 90. letech a mladších.³⁷

V této věkové kategorii jsou navíc děti i mladiství obvykle poměrně otevření a zároveň důvěřiví, což znamená velmi rizikovou kombinaci. Ač bývají poučeny, mnohdy si tyto osoby vůbec nepřipustí možnost, že by právě ony narazily na nedůvěryhodnou osobu na druhé straně, a stejně tak jako jsou sami otevření, upřímní a důvěřiví, předpokládají totéž u druhých.

Protože kyberprostor je pro ně prakticky samozřejmostí, tráví v něm mnoho času, a o to mají více příležitostí k seznámení se s někým zaměřeným jako KGR.

Co ovšem výrazně zvyšuje riziko stání se obětí, je emoční deprivace nebo problémy s okolím. Ve chvíli, kdy citové potřeby jakékoliv osoby nejsou naplněny, touží po zaplnění vnitřní

---

³⁴ „Empatie“ navenek, nicméně ve své podstatě nikoliv vcítění se do druhého, ale pouhé racionální předstírání.

³⁵ Byť se stávají obětí KG nejčastěji právě děti, viz dále.

³⁶ Nenaplnění např. z důvodu odmítání druhou stranou, neschopnosti navázat kontakt atp.

³⁷ I v ČR využívá internet většina osob v této věkové kategorii, viz např. statistiky ČSÚ a vyplývající z výzkumu EU Kids Online, viz kap. Východiska.

prázdnoty. Je pak velmi snadné podlehnout kouzlu „přítele“, který má pro dotyčnou osobu vždy laskavé slovo, podporu a útěchu, které se jí od jiných nedostávají.³⁸ Při problémech s okolím³⁹ pak pohyb v kyberprostoru včetně kontaktu s KGR skýtá vítaný oddech, únik z reality a falešný pocit bezpečí.

Jako varovný signál může sloužit rozvoj závislostního chování, ať už se jedná o závislost spojenou s kyberprostorem⁴⁰ nebo s reálným světem.⁴¹ Nemusí jít přímo o kriminogenní faktor, ovšem závislost často poukazuje na jiný, hlubší problém, v jehož řešení daná osoba selhává a od něhož utíká. Tento hluší problém může vehnat stejnou osobu zároveň do náručí KGR, neboť je o to zranitelnější.⁴²

Dalším rizikovým faktorem může být problém navázat vztah v reálném světě. Důvodů může být mnoho, od psychických otázek přes sociální po fyzické i otázky prostředí. K psychickým a sociálním patří např. pocity studu nebo trémy, introverze, nedostatek emoční či komunikační inteligence (tedy přirozená schopnost komunikace), nedostatek komunikačních příležitostí;⁴³ k fyzickým nejčastěji nějaká vzhledová vada,⁴⁴ vada řeči atp. K otázkám prostředí pak patří např. místo a okolí bydliště dané osoby, kde může chybět sociální zázemí pro stýkání se s vrstevníky.⁴⁵

Zbývá ještě dodat, že v případě lehčí formy KG se budou potenciální oběti rekrutovat zejm. z řad neopatrných osob, které se, ač mnohdy poučené, spoléhají na své štěstí, resp. nepřipouští si, že by mohly být právě ony ohroženy. Nepředpokládají, že by je mohl KGR chtít nyní nebo v budoucnu jakkoliv ohrožit. Výrazným faktorem je v tomto směru chování vrstevnické skupiny, konkrétně zda je rizikové chování spojené s KG považováno za běžnou normu či nikoliv.

---

³⁸ Např. při problémech v rodinných vztazích, při odloučení od rodiny, bez blízkých přátel.

³⁹ Pokud je dotyčná osoba např. již obětí šikany ve třídě.

⁴⁰ Závislost na sociálních sítích, na hraní počítačové hry atp.

⁴¹ Včetně závislosti drogové.

⁴² Jednak je psychicky oslabená (viz předchozí odstavec), jednak se KGR rychle dozví, pro co má taková osoba zvláštní slabost (např. pro konkrétní hru), a tedy jak si ji snáze získat.

⁴³ Např. dotyčná osoba si nerozumí se spolužáky a tráví většinu volného času pouze v individuálních kroužcích.

⁴⁴ Otylost, kožní problémy atp.

⁴⁵ Jedná se o faktor přispívající k trávení více času v kyberprostoru, pokud se např. rodiče obávají o bezpečnost své ratolesti v domnění, že ve svém pokoji je na rozdíl od nebezpečné čtvrti v bezpečí.

Právní kvalifikace KG

S tím, jak postupně probíhá KG jednání, pachatel se může dopouštět a pravděpodobně i dopustí trestných činů zasahujících různé druhové objekty; dále následující trestněprávní kvalifikace odpovídá typovému KG. Nemyslím, že je nutné zde podrobně rozebírat jednotlivé trestné činy a prostor vymezený tomuto textu to ani neumožňuje, nicméně mám za to, že je vhodné poukázat na možné uplatnění trestněprávního postihu za to které jednání v rámci KG, resp. poukázat na možnou podobu naplnění té které skutkové podstaty.

Už v samotném počátku jednání, tedy při navázání komunikace s obětí, ale především pak v průběhu udržování komunikace se může pachatel dopouštět přečinu poškození cizích práv, neboť uvádí svou oběť, zde již poškozeného, v omyl, a toho pak pravděpodobně dále využívá, přičemž mu tím způsobí vážnou újmu na právech. Může se tak stát jednáním, kdy pachatel usiluje o izolaci oběti, nabádá ji k utajování komunikace aj. způsobem narušuje zejm. rodinné vztahy mezi poškozeným a jeho blízkými. V nejzávažnějších případech tak může způsobit i újmu dosahující svou intenzitou vážné újmy na právech, přičemž pachatel bude v takových případech s největší pravděpodobností srozuměn s tím, že takový následek může svým jednáním způsobit.

V okamžiku, kdy začne KGR stáčet hovor k sexuální tematice, začíná již být situace z trestněprávního hlediska „zajímavější“ v závislosti na tom, zda je vyhlédnutou obětí KGR dítě, tedy podle výkladového § 126 TZ osoba mladší 18 let. Pokud zůstane u pouhé textové komunikace, bylo by možné je kvalifikovat jako přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) TZ, neboť takové jednání lze nepochybně posoudit jako směřující k ohrožení mravního vývoje dítěte.⁴⁶

Jakmile dojde na přeposílání pornografického materiálu, nabízí se hned několik možných skutkových podstat. Pokud KGR oběť-dítě, zašle dobrovolně a z vlastního popudu pachateli své vlastní fotografie či videa pornografického charakteru a pachatel si je ponechá, dopustí se přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1 TZ.⁴⁷

O něco pravděpodobnější je však situace, kdy sám KGR svou oběť-dítě, vůbec přesvědčí k výrobě takového díla, tzn. stane se pachatelem přečinu zneužití dítěte k výrobě pornografie

---

⁴⁶ S ohledem na subsidiaritu trestní represe za předpokladu, že k takové komunikaci dochází opakovaně, resp. nikoliv jednorázově, a vůči konkrétnímu dítěti, jehož mravní vývoj tím může být narušen.

⁴⁷ Naplní znak „přechovává elektronické pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě.“

podle § 193 odst. 1 TZ, neboť dítě k výrobě pornografického díla např. přiměje svým již vybudovaným vlivem, najme za drobný úplatek,⁴⁸ zláká nabídnutím „vlastních“ pornografických materiálů, svede vybízením k takové výrobě např. i pod otevřeně vyjádřenou záminkou poznat dítě „blíže“.

Pokud sám KGR zasílá oběti-dítěti prostou pornografii, dopustí se přečinu šíření pornografie tím, že přenechává elektronické pornografické dílo dítěti [viz § 191 odst. 2 písm. a) TZ]. Zašle-li oběti (nejen dítěti) dětskou pornografii,⁴⁹ dopustí se opět přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií, ovšem tentokrát v základní skutkové podstatě tohoto přečinu uvedené v odst. 2 § 192 TZ, neboť zprostředkuje jinému dětskou pornografii.

Ne vždy musí ovšem dojít přímo k výrobě pornografického díla, KGR se může spokojit⁵⁰ např. s požadováním obnažování se oběti před aktivní webkamerou.⁵¹ Pokud bude obětí dítětem a KGR jí nabídne, slíbí nebo poskytne za takové jednání úplatu, dopustí se pachatel přečinu svádění k pohlavnímu styku podle § 202 odst. 1, příp. i odst. 2 písm. a) a příp. i písm. d) TZ.

Pro kvalifikaci dalšího jednání už nehraje takovou roli, zda je obětí dítě či nikoliv. KGR po určitém čase přistoupí k požadování osobní schůzky. Při odmítání oběti na ni naléhá, a když ani to nepomáhá, uchýlí se k hrozbám ukončení vztahu a jakékoliv komunikace. S ohledem na již vybudovaný vztah až závislosti oběti na KGR to lze považovat nepochybně za pohrůžku jiné těžké újmy, zvláště u obětí mladších 18 let, s ohledem na psychicky náročné vývojové období, kdy jsou takové osoby zvláště emočně citlivé.⁵² Pachatel se tak dopustí přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 TZ. Obdobně se tohoto přečinu dopustí tím, když přistoupí k vyhrožování např. zveřejněním získaných pornografických materiálů, detailů o intimním životě poškozeného atp. V méně závažných případech, kdy způsob KGR naléhání nepřekročí hranici jiné těžké újmy, se pachatel stále může dopustit útisku podle § 177 TZ, pakliže nutí

---

⁴⁸ Např. kredit do mobilu.

⁴⁹ Např. z toho důvodu, že se sám vydává za dítě a na podtržení své důvěryhodnosti zašle oběti např. pornografické fotografie konkrétního dítěte nalezené na internetu.

⁵⁰ Resp. pohlavně uspokojit.

⁵¹ Tzn. obět' se svléká před objektivem své webkamery napojené na internet, která v reálném čase přenáší vše, co právě natáčí, a to prostřednictvím internetu směrem ke KGR.

⁵² Navíc ukončení virtuálního vztahu pro ně může mít stejně závažný dopad jako ukončení dlouhodobého vztahu v reálném světě. Vzhledem k již vytvořené závislosti oběti na KGR je pro ni takový dopad poměrně bolestný.

oběť, aby něco konala, zneužívaje její závislosti.⁵³

Následná osobní schůzka pak obvykle směřuje k nějaké formě sexuálního zneužití. Může dojít na znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití,⁵⁴ výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií (jednání ve formě výroby dětské pornografie), zneužití dítěte k výrobě pornografie, kuplířství nebo obchodování s lidmi, zavlčení, zbavení nebo omezování osobní svobody.

Pakliže se pachateli podaří prokázat zastřešující záměr směřující k sexuálnímu využití, ať už ve formě znásilnění, pohlavního zneužití atp., bude na místě posoudit předcházející jednání i jako přípravu k danému trestnému činu, resp. případně posoudit trestní odpovědnost za přípravu daného zvlášť závažného zločinu v souladu s § 20 TZ ve spojení s daným zvlášť závažným zločinem, neboť pachatel cílenou manipulací obětí úmyslně vytváří podmínky pro jeho spáchání. Tak tomu bude v případě přípravy ke spáchání kvalifikované skutkové podstaty zvlášť závažného zločinu znásilnění, sexuálního nátlaku, pohlavního zneužití,⁵⁵ obchodování s lidmi, zavlčení.

Co se týče lehčí formy KG, situace je z trestněprávního hlediska již méně pestrá.

KGR v těchto případech sice může při vyhledávání potenciálních obětí uvádět tyto v omyl nebo jejich omylu využívat, nicméně patrně jeho jednání nedosáhne takové intenzity, aby bylo způsobilé způsobit vážnou újmu na právech, ani sám pachatel pravděpodobně nebude nic takového zamýšlet, neb v těchto případech vyhledává spíše jednorázové potěšení, nikoliv dlouhodobý manipulativní vztah.

Pokud však přesto takový vztah naváže a ve větší míře láká oběť mladší 18 let k sexuální tematice, může se i v těchto případech dopouštět vzhledem k ohrožení mravního vývoje dítěte přečinu ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) TZ. Dojde-li v rámci takové komunikace k posílání, výměně, sdílení⁵⁶ atp. pornografického materiálu, bude na místě

---

⁵³ Ovšem psychická „závislost“ oběti na KGR patrně ještě sama o sobě neznamená závislost v trestněprávně relevantním slova smyslu, a proto bude nutné posoudit faktický stav závislosti oběti na KGR dle okolností konkrétního případu.

⁵⁴ Viz předchozí poznámka - psychická „závislost“ oběti na KGR nemusí ještě zakládat kvalifikovanou skutkovou podstatu pohlavního zneužití při zneužití závislosti dítěte podle § 187 odst. 1, 2 TZ.

⁵⁵ Za předpokladu, že pachatel zamýšlí zneužít svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

⁵⁶ Sdílením je umožnění přístupu jinému k datům umístěným ve vlastním zařízení, aniž by to mělo vliv na data

v tomto směru obdobná kvalifikace jako u KG jako takového.⁵⁷

Častější bude ovšem u lehčí formy KG svádění k pohlavnímu styku podle § 202 TZ, pakliže bude na druhé straně proti KGR s jeho vědomím⁵⁸ dítě. S ohledem na stále výkonnější a dostupnější technologii velkých datových přenosů lze očekávat nárůst kriminality v této oblasti.⁵⁹ Jestliže si KGR např. nahrává obnažující se oběť mladší 18 let⁶⁰ a taková nahrávka dosáhne úrovně pornografického díla, bude třeba kvalifikovat pachatelovo jednání jako zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 TZ nebo § 192 odst. 2 TZ.⁶¹ Případné další nakládání s takovým dílem by pak naplňovalo skutkovou podstatu přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2 [a příp. další, např. odst. 3 písm. b) v případě zveřejnění takového díla na internetu] TZ.

Zbývá ještě doplnit, že znak spáchání uvedených trestných činů na dítěti znamená ve většině případů naplnění kvalifikované skutkové podstaty, v ostatních případech je nutno tuto okolnost posoudit jako přitěžující v souladu s § 42 písm. h), ev. i) TZ.

Prevence

Bylo by sice možné v tuto chvíli text zabývající se KG uzavřít, nicméně považuji za vhodné uvést alespoň několik vět k možnostem prevence, kterou lze vést např. i na úrovni technické, ale především sociálně/psychologické. Z hlediska obvyklého členění prevence na primární, sekundární a terciární půjde zejm. o prevenci na pomezí primární a sekundární ve směru

---

samotná, která zůstávají na svém místě. Typicky je možné tzv. „nasdílet“ s někým obsah části počítače (např. konkrétní adresář včetně podadresářů a souborů v něm obsažených), tedy umožnit jiné osobě přístup k tomuto obsahu.

⁵⁷ Viz výše v kapitole Právní kvalifikace KG.

⁵⁸ Resp. KGR bude s touto eventualitou alespoň srozuměn, aniž by spoléhal z nějakého konkrétního důvodu, že tomu tak není – např. osoba na druhé straně vystupuje pod přezdívkou „Anička14“.

⁵⁹ Technologie jsou stále dostupnější z finančního hlediska (např. drtivá většina notebooků již má automaticky zabudovanou webkameru), a tedy i dostupnější pro děti. K tomu jsou sítě jako internet schopny přenášet stále větší množství dat (a není již proto běžně problém s plynulým přenosem obrazu i zvuku v reálném čase).

⁶⁰ Ať už s jejím vědomím či nikoliv.

⁶¹ V závislosti na tom, zda tak oběť činí zcela z vlastního popudu nebo až na základě vybízení atp. pachatelem.

k potenciálním obětem,⁶² terciární pak pochopitelně ve směru k pachatelům.⁶³

Co do opatření technického rázu, váha leží především na rodičích. Vzhledem k tomu, že k prvním kontaktům mezi obětí a KGR dochází zpravidla na různých internetových seznamkách, chatech a sociálních sítích, bude tak činěno nejčastěji z domácího počítače. Rodiče proto mohou v první řadě umístit počítač tak, aby jej měli pod kontrolou, resp. neopouštět trvale svou ratolest osamocenou v jejím pokoji s počítačem. Další možností je nastavit tzv. uživatelské účty a jejich tzv. rodičovskou kontrolu, což umožní např. nastavit dítěti možnost použít pouze určité aplikace či webové stránky nebo nastavit čas možného používání počítače třeba pouze na dobu předpokládané přítomnosti rodičů. Jiné možnosti nabízí samotné internetové prohlížeče, kde lze využít filtrování obsahu nebo blokaci konkrétních stránek považovaných za rizikové. V případě podezřelé komunikace s neznámou osobou lze v některých aplikacích tohoto uživatele blokovat. Internetové prohlížeče obvykle uchovávají historii prohlížených webových stránek, ovšem nikoliv již jejich obsah v čase prohlížení.

Nutno ale podotknout, že žádná technická ochrana není bez dalšího dostačující, vzhledem k technickým možnostem jejího překonání a časté zdatnosti dospívajících, ale už i dětí v tomto směru. Musí proto přistoupit zejm. sociálně/psychologické působení.

Předně by mělo mít dítě s někým dalším (pokud možno dospělou osobou, nejlépe rodičem) natolik blízký vztah, aby otevřeně komunikovalo o svém počínání na internetu. Lze tak případně zachytit již i samotný počátek, ale zejm. pak další průběh podezřelé komunikace. I při absenci takového vztahu je vždy na místě zpozornění při dostávání různých drobných dáreků a náhlém tajnůstkářství. Především ovšem může taková osoba zasáhnout v případě, kdy se potenciální oběť chystá na osobní schůzku.⁶⁴

Zvláštní pozornost je třeba věnovat prožívání dítěte a jeho vztahu s okolím. Jakýkoliv vážnější problém v reálném světě snadno vede ke vzniku závislosti ve světě virtuálním.

Samozřejmostí by měla být osvěta, a to směrem k potenciálním obětem i jejich rodičům a

---

⁶² Primární ve smyslu celkové osvěty, sekundární pak ve smyslu pozornosti zaměřené na časté oběti, tj. mládež, případně se zohledněním vrstevnických norem dané skupiny.

⁶³ V této části se obecně zaměřuji především na prevenci vůči potenciálním obětem.

⁶⁴ Zasáhnout jejím zamezením, nebo např. alespoň doprovodem a ujištěním se, kdo je tím druhým, s kým se má doprovázená osoba setkat (např. zda se jedná opravdu o kamaráda Míšu nebo o podezřelou dospělou osobu).

osobám pracujícím s dětmi a dospívajícími (pedagogičtí a sociální pracovníci aj.). zejména potenciální oběti by měly mít na paměti opatrnost v online komunikaci (např. nesdělování nebo jen velmi omezené a výjimečné sdělování osobních údajů) a především opatrnost co do poskytování možných kompromitujících materiálů (pornografická díla, ale také různá osobní tajemství atp.).

V tomto směru lze zaznamenat pozitivní vývoj spolu s tím, jak se problematika KG začíná čas od času dostávat do hledáčku médií a jejich prostřednictvím mezi širokou veřejnost.⁶⁵ Pozitivnímu trendu odpovídá i možnost získat různé osvětové informace a materiály i z dílen neziskových organizací a jejich projektů zaměřených na osvětu v oblasti kyberprostoru.⁶⁶ V jakékoliv osvětě je však třeba dbát cílové skupiny a v případě dětí a mladistvých to platí dvojnásob. Nevhodně zvolená forma má za následek obvykle poučení bez reflexe, resp. „poučené“ osoby sice vědí o možných rizicích, ovšem nepřipouští si je jako možná a de facto je ignorují.

Shrnutí

Předchozí text se pokouší o uvedení do problematiky KG, a to z pohledu právního, sociologického a psychologického. Protože se jedná o komplexní sociálně patologický jev, je důležité vnímat jej v různých dimenzích a nepřístupovat k němu a jeho řešení pouze v rámci jednoho oboru. Zároveň si musíme ve snaze ho pochopit být vědomi specifik moderních komunikačních technologií a zejména jejich vnímání dětmi a dospívajícími, které se v tomto směru tak zásadně liší od přístupu starších generací, počínaje současnými „třicátníky“.

Současné mladší generace nečiní prakticky žádný rozdíl mezi reálným a virtuálním světem, proto i vztahy čistě virtuální mají pro ně stejnou hodnotu jako vztahy reálné. Zároveň jsou při používání moderních komunikačních technologií jako je internet otevření, důvěřiví a neopatrní, což ve svém souhrnu znamená velmi rizikovou kombinaci, neb se mohou snadno

---

⁶⁵ Např. projekt seznamsebezpecne.cz, kde je k vidění např. osvětový film Seznam se bezpečně 1 a 2. Viz Seznam.cz: Seznam se bezpečně! 2 [online]. © 1996 - 2011 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://seznamsebezpecne.cz/>.

⁶⁶ Vzhledem k tomu, že se jedná o oblast kyberprostoru, jsou tyto organizace a jejich projekty zpravidla velmi dobře dostupné prostřednictvím internetu. Několik takových projektů pro ilustraci: saferinternet.cz, nebudobet.cz, pomoconline.cz, e-bezpeci.cz, horkalinka.cz, ovce.sk.

dostat do hledáčku KGR.

KGR vyhledává oběti na internetu, nejčastěji na seznamkách, chatech a sociálních sítích. Vystupuje pod falešnou identitou a svou oběť si získává vytrvalým budováním důvěry, její izolací od okolí a drobnými úplatky.

V průběhu komunikace trvající i měsíce obvykle průběžně stáčí hovor k sexuální tematice a přesvědčí oběť k zasílání jejích pornografických děl. Získaný materiál, ať už pornografický nebo v podobě poznatků o intimních záležitostech oběti, následně využije při naléhání na osobní schůzku s obětí.

Při setkání tváří v tvář (může proběhnout již za částečně přiznané identity KGR) je oběť zpravidla nějakým způsobem sexuálně využita.

Při lehčí formě KG nedochází k dlouhodobé manipulaci obětí, spíše se jedná o jednorázové komunikace na sexuální tematiku. Časté bývá v takových případech zasílání pornografických děl zahrnujících oběť výměnou za drobné úplatky ze strany pachatele.

Oběť KG utrpí psychická zranění v podobě zrazení hluboké důvěry a manipulace a v podobě narušení řádného vývoje sociálních vztahů. Na osobní schůzce bude vystavena sexuálnímu využití, ovšem i bez osobního setkání, kdy tedy nedochází k fyzickému ohrožení oběti, má KG jednání negativní dopad na mravní vývoj oběti a vývoj v oblasti vnímání vlastní sexuality a mezilidských vztahů.

Pachatel, cílevědomý, chladnokrevný a inteligentní, si vybírá oběti nejčastěji z řad osob ve věku 9 – 17 let a hojně využívajících kyberprostor, mnohdy z důvodů problémů v osobním životě.

Po nalezení vhodné potenciální oběti, resp. potenciálních obětí, se KGR může dopouštět v závislosti na stádiu jednání různých trestných činů, namátkou např. poškození cizích práv, ohrožování výchovy dítěte, zneužití dítěte k výrobě pornografie, svádění k pohlavnímu styku, znásilnění, pohlavní zneužití.

Při prevenci KG hraje velkou roli celková osvěta s ohledem na různé cílové skupiny, ovšem tím nejdůležitějším je vztah potenciální oběti k jejímu okolí, zejm. rodičům a vrstevníkům, a z toho případně vyplývající zranitelnost.

Slovo závěrem

Každé ohlédnutí za hotovým textem znamená zpravidla nalezení možností jeho vylepšení, doplnění, zpřesnění. Protože KG je relativně novým fenoménem, nabízí se mnoho směrů, kudy zaměřit pozornost. Pokusila jsem se zamyslet z různých úhlů nad tím, co je v tomto jevu z mého pohledu klíčové, nicméně problematika tím zdaleka není vyčerpána.

Jako zdroje k vypracování tohoto textu mi sloužily především informace dostupné na internetu, zprávy z médií a mnoho osobních rozhovorů s pedagogickými a sociálními pracovníky zajímajícími se o sociálně patologické jevy spojené s internetem, spolu s policejními preventisty zabývajícími se osvětou ve školním prostředí.

Nečiním si proto nárok na naprostou objektivitu, ba naopak to ani není možné. Nepředkládám konkrétní statistické údaje, které ani nejsou pro KG k dispozici, avšak mám za prokázané, že tento jev ve společnosti nepochybně existuje, resp. je na vzestupu spolu s rozvojem a dostupností moderních komunikačních technologií a s tím spojeným přesunem části aktivního života do kyberprostoru.

Jak už jsem naznačila, nabízí se mnoho dalších směrů, kudy se mohou ubírat další úvahy. Předně je to analýza již získaných dat vztahujících se k užívání internetu zahrnujících již podrobnější specifikaci (nad rámec např. zcela obecné otázky po dostupnosti internetu).⁶⁷ Podrobnější rozbor zaslouží také psychosociální aspekty zejm. obětí – rizikové faktory (např. obět' šikany) a možnosti zamezení nežádoucího kontaktu (např. jak odradit závislou nebo v případě lehčího KG lehkomyšlnou obět' od pokračování v komunikaci). Hlubší analýzu zasluhuje také právní pozadí KG vůbec, včetně trestněprávní kvalifikace.

Nelze opomenout ani možné preventivní působení na tu kterou cílovou skupinu. V tomto směru bude bádání zřejmě stále aktuální, neboť spolu se stupňující se snahou varovat před KGR zároveň oni sami s největší pravděpodobností sledují tyto trendy a přizpůsobují se jim tak, aby se vyhnuli odhalení, ať už ze strany dospělých osob nebo řádně poučených potenciálních obětí. Důležité je proto nepolevovat v osvětě a pozornosti.

Tento výčet není zdaleka definitivní, znamená pouze další krok vpřed na dlouhé cestě.

---

⁶⁷ Velmi cenným zdrojem takových dat je již zmíněný celoevropský průzkum EU Kids Online.

Bibliografie

Český statistický úřad: Česká republika v číslech 2011 [online]. 2012 [cit. 2012-03-12].

Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1409-11>

E-Bezpečí [online]. 2008 - 2011 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: <http://e-bezpeci.cz/>

E-nebezpečí pro učitele [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://e-nebezpeci.cz/>

EU Kids Online: Final Report: Opportunities and Risks for Children. London: LSE, 2009.

ISBN 978-0-85328-355-3.

HAIS, Karel a Břetislav HODEK. Velký anglicko-český slovník: English-Czech dictionary. 1. vyd. Praha: Leda, 1997, 2 s. ISBN 80-200-0632-X. Heslo groom², str. 980.

Horkálka.cz: Bojujeme proti internetové kriminalitě [online]. [cit. 2011-12-27]. Dostupné z:

<http://horka-linka.saferinternet.cz/index.asp>

KOPECKÝ, Kamil. KG aneb Kdo loví v chatu. In: Česká škola [online]. © 2008-2012 [cit.

2012-01-03]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2009/05/kamil-kopeccky-KG-aneb-kdo.html>

Linka bezpečí: pomoconline.cz [online]. 2010 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://pomoc-online.saferinternet.cz/index.asp>

Nebud' obětí! [online]. © 2010-2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://nebudobet.cz/>

Saferinternet.cz: ...pro bezpečnější internet [online]. 2011 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z:

<http://www.saferinternet.cz/index.asp>

Seznam.cz: Seznam se bezpečně! 2 [online]. © 1996 - 2011 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z:

<http://seznamsebezpecne.cz/>.

ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009-2010. ISBN 97880740017892

The London School of Economics and Political Science: EU Kids Online [online]. © 2011

[cit. 2012-03-18]. Dostupné z:

<http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/Home.aspx>.

Ke kauze P. Hovorky:

Deviant Hovorka se dočkal za zneužití dvaceti chlapců mírnějšího trestu. In: IDNES.cz [online]. 1999 – 2012 [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/odvolaci-soud-rozhodne-o-trestu-za-zneuzeni-jednadvaceti-chlapcu-p9q-/krimi.aspx?c=A090526_073207_krimi_cen

KG. In: Nebuď obět! [online]. © 2010-2012 [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?page=KG&lang=cz>

Nebezpečné komunikační praktiky: Případy KG I. In: E-Bezpečí [online]. 2008-2009 [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/112/35/lang,czech/>

Potkali se na webu. In: Aktuálně.cz [online]. 2012 [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: <http://m.aktualne.centrum.cz/article.phtml?id=628684&p=107&ap=2>

Za zneužití dvaceti chlapců půjde Hovorka na osm let do vězení. In: Mediafax.cz [online]. 5.2.2009 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.mediafax.cz/krimi/2814724-Za-zneuzeni-dvaceti-chlapcu-pujde-Hovorka-na-osm-let-do-vezeni>

Anotace

Kybergrooming

Mgr. et Mgr. Kateřina Lukášová

Text uvádí do problematiky kybergroomingu z pohledu právního, sociologického a psychologického. Protože se jedná o komplexní sociálně patologický jev, je důležité vnímat jej v různých dimenzích a nepřístupovat k němu a jeho řešení pouze v rámci jednoho oboru. Zároveň si musíme ve snaze ho pochopit být vědomi specifik vnímání moderních komunikačních technologií dětmi a dospívajícími. Současné mladší generace nečiní prakticky žádný rozdíl mezi reálným a virtuálním světem, proto i vztahy čistě virtuální mají pro ně stejnou hodnotu jako vztahy reálné. Zároveň jsou při používání moderních komunikačních technologií jako je internet otevření, důvěřiví a neopatrní, což ve svém souhrnu znamená velmi rizikovou kombinaci, neb se mohou snadno dostat do hledáčku kybergroomera. Ten vyhledává oběti na internetu, vystupuje pod falešnou identitou a svou oběť si i měsíce získává vytrvalým budováním důvěry, její izolací od okolí a drobnými úplatky. V průběhu komunikace láká z oběti pornografické materiály a osobní informace, které pak využije při naléhání na osobní schůzku s obětí, na které ji zpravidla sexuálně využije. Text obsahuje popis průběhu kybergroomingu, charakteristiku jeho pachatelů a obětí, trestněprávní kvalifikaci a zakončen je několika slovy k prevenci.

Abstract

Cybergrooming

Mgr. et Mgr. Kateřina Lukášová

The text mentions the cybergrooming from the legal, sociological, and psychological perspective. Because it is a complex socio-pathological phenomena, it is important to perceive it in different dimensions and not to treat it only within one scope. At the same time, we must understand the specifics of the perception of modern communication technologies by children and adolescent. The current younger generation makes practically no difference between the real and the virtual world, and therefore virtual relations are of the same value as the relationship in real life for them. At the same time they are open, trusting and careless when using modern communication technologies such as the internet, which means very risky combination, for they can easily get into the view of cybergroomer. The cybergroomer searches for the victims on the Internet, operates under a false identity. He keeps on communicating for months, working on the confidence and isolation of the victims, using also small bribes. Meanwhile he asks for pornography materials and personal information, for his personal pleasure and for later use to push for a personal meeting with the victims, where the victims are usually sexually abused. The text contains a description of the cybergroomingu, characteristics of its perpetrators and victims, criminal law qualifications and concludes with a few words about prevention of cybergrooming.